

MÁSODIK SZEKCIÓ

CSÁKY kontra MAGYARORSZÁG ÜGY

(32768/03 sz. Kérelem)

ÍTÉLET

STRASBOURG

2006. március 28.

*Ezen határozat az Egyezmény 44. Cikkének 2. bekezdésében foglalt
körülmények beálltával válik véglegessé. Szerkesztői változtatás alá eshet.*

A Csáky kontra Magyarország ügyben

az Emberi Jogok Európai Bírósága (Második Szekció) Kamaraként tartott ülésén, melynek tagjai voltak:

J.-P. COSTA, *Elnök*
A.B. BAKA,
I. CABRAL BARRETO,
R. TÜRMEŒ,
M. UGREKHELIDZE,
D. JOČIENĚ,
D. POPOVIAE, *bírák*
és S. NAISMITH, *Hivatalvezető-helyettes,*

2006. március 7-én tartott zárt ülésén
az azon időpontban elfogadott alábbi határozatot hozza:

AZ ELJÁRÁS

1. Az ügy alapja egy Magyarország ellen benyújtott kérelem (32768/03 sz.), amelyet az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló egyezmény (az "Egyezmény") 34. Cikke alapján egy magyar állampolgár, Csáky Gyula Zsigmond (a "kérelmező") 2003. július 21-én terjesztett a Bíróság elé.

2. A kérelmezőt apja, Csáky I képviselte. A Magyar Kormányt (a "Kormány") képviselője, dr. Höltszl Lipót, az Igazságügyi Minisztérium Helyettes Államtitkára képviselte.

3. 2005. június 7-én a Bíróság részben elfogadhatatlannak nyilvánította a kérelmet, s úgy határozott, hogy közli a kérelmező előzetes fogvatartásának állítólagos elhúzódsával kapcsolatos panaszt a Kormánnyal. Az Egyezmény 29. Cikkének 3. bekezdése alapján úgy döntött, hogy a kérelem érdemét és elfogadhatóságát együttesen vizsgálja.

A TÉNYEK

4. A kérelmező 1977-ben született és Budapesten él.

5. 2002. február 26-án zsarolás gyanúja alapján – amelyet állítólagosan az előző napon követtek el – büntetőeljárás indult a főiskolai hallgató kérelmező ellen. 2002. február 27-én őrizetbe vették a kérelmezőt.

6. 2002. február 28-án a Budapesti Rendőrfőkapitányság kihallgatta a kérelmezőt, s közölte vele, hogy ellene és másik három terhelt ellen egy bizonyos K. úr elzárásában és megverésében való részvétel, továbbá hamis adósságelismerő nyilatkozat K. úr általi aláírása kikényszerítésének a gyanúja alapján indult büntetőeljárás, amely magatartás a büntető törvénykönyv 175. és 323. szakasza alapján büntetendő.

7. 2002. február 27. és 2003. március 21. között a terhelteket több ízben kihallgatták; továbbá, a terhelteket több alkalommal szembesítették egymással, illetve az áldozattal. A kérelmezőt ezen időszakban ötször hallgatták ki. Szintén ezen időszakban összesen 14 alkalommal a rendőrség meghallgatott 17 tanút és az áldozatot. Továbbá, toxikológus, vérgenetikus, ujjlenyomat-szakértő, igazságügyi orvosszakértő és tárgyi bizonyíték szakértő kirendelésére is sor került. A rendőrség bankoktól, telefontársaságoktól, a földhivaltól és a személygépkocsi-nyilvántartótól gyűjtött be bizonyítékot.

8. Közben, 2002. március 2-án, szökés és elrejtőzés veszélyére hivatkozva a Pesti Központi Kerületi Bíróság elrendelte a kérelmező előzetes letartóztatásba helyezését, különösen arra a tényre figyelemmel, hogy a kérelmező már több mint két éve nem a bejegyzett lakhelyén élt. A Kerületi Bíróság továbbá összejárás veszélyére is hivatkozott. 2002. március 11-én a Fővárosi Bíróság elutasította a kérelmező fellebbezését.

9. A kérelmezőt meghatalmazott védőügyvéd képviselte, s kezdetben a rendőrség Gyorskocsi utcai Fogdaszolgálati Osztályán tartották fogva. Az előzetes fogvatartást a Kerületi Bíróság szökés, elrejtőzés és összejárás veszélyére hivatkozva 2002. március 26-án és május 24-én meghosszabbította. E határozatokat a Fővárosi Bíróság 2002. április 30-án, illetve június 12-én helybenhagyta. A bíróságok úgy vélték, hogy a bűncselekmény tárgyi súlya önmagában is elegendő a szökés és elrejtőzés veszélyének megállapításához.

10. 2002. augusztus 9-én a Fővárosi Bíróság elutasította a kérelmező szabadlábra helyezés iránti kérelmét. 2002. szeptember 10-én a bíróság fellebbviteli tanácsa elutasította a kérelmező fellebbezését. 2002. szeptember 15-én előterjesztett újabb panasza eredménytelen volt.

11. 2002. szeptember 27-én a kérelmező előzetes letartóztatását újból meghosszabbították, alapvetően a szökés és elrejtőzés veszélyére hivatkozva. A bíróság megjegyezte, hogy az összejárás veszélye csökkent, mivel a kérelmező beismerte a bűncselekmény elkövetését.

12. Közben, 2002 júliusától kezdődően a kérelmező magatartása egyre kiszámíthatatlanabbá vált; egy alkalommal egyik zárkatársát is megtámadta. 2002 júliusában és októberében, továbbá 2003 júliusában, augusztusában és szeptemberében a kérelmezőt több alkalommal rövid időszakokra az Igazságügyi Elmemegfigyelő Intézetbe (IMEI) utalták abból a célból, hogy elmeállapotát pszichiáter szakértők figyeljék meg. Végül megállapítást nyert, hogy a kérelmező pszichózisban szenved.

13. 2002. december 18-án és 2003. január 17-én a 2002. októbertől a Budapesti Büntetés-végrehajtási Intézetben fogva tartott kérelmező ismételt szabadlábra helyezés iránti kérelmeit elutasították.

14. 2003. február 27-én és június 26-án a Legfelsőbb Bíróság meghosszabbította a kérelmező fogva tartását szökés és elrejtőzés veszélyére hivatkozva.

15. Egyre zavartabb elmeállapota miatt 2003. április 14-én a kérelmező ügyét elkülönítették társai ügyétől.

16. 2003. július 24-én a Fővárosi Bíróság óvadék ellenében szabadlábra helyezte a kérelmezőt. 2003. augusztus 11-én a Fővárosi Ítéltábla hatályon kívül helyezte a határozatot azzal az indoklással, hogy a bűncselekmény tárgyi súlya miatt fennállt a szökés és elrejtőzés veszélye.

17. 2003. szeptember 24-én lezárult a kérelmező elleni nyomozás. A nyomozati anyag, amelyet 2003. október 20-án ismertettek a kérelmezővel, mintegy 1500 oldalt tett ki.

18. 2003. október 17-től a kérelmező előzetes fogva tartását állapotának kezelése céljából az IMEI-ben foganatosították, mivel ekkorra megállapítást nyert krónikus paranoid szkizofréniája. A kérelmező apja által előterjesztett panaszokra adott válaszában a Legfőbb Ügyészség Büntetés-végrehajtási Felügyeleti Osztálya közölte, hogy a kérelmező egészségügyi okokból került az IMEI-be, mivel a Budapesti Büntetés-végrehajtási Intézetben pszichotikus tüneteket mutatott; hogy a vizsgálatok nyomán az IMEI további kezelést tartott szükségesnek; s hogy igazságügyi orvosszakértők ismételten megvizsgálták a kérelmezőt. 2003. december 9-én a Fővárosi Ítéltábla helybenhagyta a kérelmező IMEI-ben történő fogva tartását.

19. 2003. október 28-án és december 3-án a Fővárosi Bíróság ismét meghosszabbította a kérelmező fogva tartását azon az alapon, hogy a bűncselekmény tárgyi súlya miatt fennállt a szökés és elrejtőzés veszélye. E határozatokat 2003. november 24-én, illetve 2004. február 2-án a Fővárosi Ítéltábla helybenhagyta.

20. 2003. december 1-én vádirat benyújtására került sor. A kérelmezőt a 2003. évi II. törvénnyel módosított büntető törvénykönyv 170. és 175./A szakasza alapján büntetendő, súlyos testi sértésben és emberrablásban való bűnrészességgel vádolták meg.

21. 2004. február 11-én újabb pszichiáter szakértő kirendelésére került sor. 2004. március 4-én a szakértő arról tájékoztatta a bíróságot, hogy a kérelmező hosszabb ideig tartó megfigyelése szükséges.

22. 2004. május 24-én a Fővárosi Bíróság elutasította a kérelmező ismételt, óvadék ellenében történő szabadlábra helyezés iránti kérelmét. 2004. július 8-án a Fővárosi Ítéltábla elutasította fellebbezését.

23. 2004. július 15-én az IMEI előterjesztette a kérelmező mentális állapotával kapcsolatos észrevételeit. 2004. szeptember 14-én az igazságügyi szakértő előterjesztette szakvéleményét.

24. A kérelmezőt 2004. október 19-én az IMEI-ből elbocsátották. Előzetes fogva tartását megszüntették, és lakhelyelhagyási tilalmat rendeltek el vele szemben.

25. A Fővárosi Bíróság elrendelte a kérelmező további pszichiátriai vizsgálatát. Mivel a 2004. decemberi vizsgálaton nem jelent meg, 2005. március 1-re kellett új vizsgálati időpontot kitűzni.

26. Az igazságügyi pszichiáter megállapításaira támaszkodva 2005. június 14-én a Fővárosi Bíróság felfüggesztette az eljárást, mivel a kérelmező alkalmatlan volt arra, hogy törvény előtt feleljen tettéért.

A JOG

I. AZ EGYEZMÉNY 5. CIKKE 3. BEKEZDÉSÉNEK ÁLLÍTÓLAGOS MEGSÉRTÉSE

27. A kérelmező az Egyezmény 5. Cikkének 3. bekezdése alapján panaszolta előzetes fogvatartásának túlzott hosszát. Az 5. Cikk 3. bekezdése kimondja:

“E Cikk 1. c) bekezdésének rendelkezésével összhangban letartóztatott vagy őrizetbe vett minden...személynek joga van arra, hogy ésszerű határidőn belül tárgyalást tartsanak ügyében vagy a tárgyalásig szabadlábra helyezték. A szabadlábra helyezés olyan feltételekhez köthető, amelyek biztosítják a tárgyaláson való megjelenést.”

28. A Kormány vitatta az állítást.

A. Elfogadhatóság

29. A Bíróság megjegyzi, hogy a jelen panasz nem nyilvánvalóan megalapozatlan az Egyezmény 35. Cikkének 3. bekezdése szerinti értelemben. Továbbá megjegyzi, hogy semmilyen más alapon sem elfogadhatatlan. Ezért a panaszt elfogadhatóvá kell nyilvánítani.

B. Érdem

30. A kérelmező előterjesztette, hogy fogva tartása ésszerűtlenül hosszú ideig elhúzódott, s az emiatt elszenvedett feszültség eredményezte pszichiátriai állapotát.

31. A Kormány fenntartotta, hogy a kérelmező fogva tartása nem lépte túl azt a tartamot, ami az adott körülmények között szükséges volt a hatóságok számára azon bűncselekmény feltárásához, amelynek elkövetésével a kérelmezőt megvádolták. Fogva tartásának meghosszabbításakor a hazai bíróságok releváns és elégséges okokra hivatkoztak.

32. A Bíróság megismétli, hogy a fogva tartás tartamának ésszerű volta nem ítélt meg elvontan. Hogy egy vádlott fogva tartása ésszerű-e, azt minden esetben az ügy egyedi vonásai alapján kell eldönteni. A fogva tartás fenntartása egy adott ügyben akkor lehet igazolt, hogyha a közérdek valódi követelményének olyan specifikus jelei léteznek, amelyek az ártatlanság védelme elvének ellenére súlyosabban esnek latba, mint az Egyezmény 5. Cikkében lefektetett, az egyéni szabadság tiszteletben tartását előíró szabály (ld. többek között *Labita v. Italy* [GC], no. 26772/95, §§ 152 *et seq.*, ECHR 2000-IV).

33. Elsődlegesen a nemzeti ítélkező szervek feladata annak biztosítása, hogy egy adott ügyben a vádlott előzetes fogva tartásának tartama ne haladja meg az ésszerű időt. Ennek érdekében – kellő figyelemmel az ártatlanság védelmének elvére – a nemzeti ítélkező szerveknek meg kell vizsgálniuk a fent említett, az 5. Cikkben foglalt szabálytól való eltérést igazoló közérdek követelményének fennállása mellett vagy ellen szóló érveket, s azokat bele kell foglalniuk a szabadlábra helyezés iránti kérelmekkel kapcsolatos határozatokba. A Bíróságnak alapvetően az e határozatokban felhozott alapok, továbbá a kérelmező által állított, jól dokumentált tények alapján kell eldöntenie, hogy az 5. Cikk 3. bekezdését megsértették-e (ld. *Muller v. France*, judgment of 17 March 1997, *Reports of Judgments and Decisions* 1997-II, p. 388, § 35).

34. Az arra irányuló alapos gyanú fennállása, hogy a fogva tartott követette el a bűncselekményt, elengedhetetlen, de bizonyos idő eltelte után már nem elegendő feltétel a fogva tartás fenntartásának törvényességéhez. Így a Bíróságnak azt kell megvizsgálnia, hogy az ítélkező szervek által felhozott többi alap igazolja-e a szabadságtól való megfosztást. Hogyha ezen alapok “relevánsak” és “elégségesek”, akkor a Bíróságnak még arról is meg kell győződnie, hogy a nemzeti hatóságok “különös gondossággal” jártak el az eljárás levezetésekor (ibid.).

35. A Bíróság észrevételezi, hogy a kérelmezőt 2002. február 27-től 2004. október 19-ig tartották fogva, azaz több mint két évig és hét hónapig. A Bíróság megjegyzi, hogy kezdetben a kérelmező fogva tartásának legfőbb indoka a szökés és elrejtőzés, s kisebb mértékben az összejátszás veszélye volt. A Bíróság meggyőződött arról, hogy a nyomozás ezen szakaszában az arra irányuló alapos gyanú, hogy a kérelmező követte el a szóban forgó súlyos bűncselekményt, igazolta fogva tartását annak biztosítása érdekében, hogy az igazságszolgáltatás rendelkezésére álljon.

36. Azt követően azonban, hogy a nyomozás 2003. szeptember 24-én lezárult, az összejátszás veszélyére már nem lehetett hivatkozni. A kérelmező fogva tartása fenntartásának fennmaradt indokát, nevezetesen a szökés és elrejtőzés veszélyének fennállását annak fényében kell megvizsgálni, hogy a kérelmezőt 2003. október 17-én az IMEI-be vitték át, ahol diagnosztizálták krónikus paranoid szkizofréniáját. Megfigyelése és kezelése ebben az intézetben több mint egy évig tartott. A Bíróság véleménye szerint a hazai bíróságoknak a kérelmező súlyos pszichiátrikus állapotának fényében kellett volna értékelniük a kérelmező szökésének és elrejtőzésének veszélyét, s meg kellett volna fontolniuk a kérelmező polgári intézményben történő elhelyezését, annál is inkább, mert az IMEI-be szállítást megelőzően már több mint másfél éve fogva tartották a kérelmezőt. Ehelyett a bíróságok annak megisméltására szorítkoztak, hogy a bűncselekmény tárgyi súlya miatt fennállt a kérelmező szökésének és elrejtőzésének a veszélye. A Bíróság ezt az adott körülmények között nem tartja valószínűnek. A teljes időtartamra figyelemmel a Bíróság nincs meggyőződve arról, hogy a kérelmező előzetes fogva tartása, különösen 2003. október 17. után, igazolt volt.

37. Ezért az Egyezmény 5. Cikkének 3. bekezdését megsértették.

II. AZ EGYEZMÉNY 41. CIKKÉNEK ALKALMAZÁSA

38. Az Egyezmény 41. Cikke kimondja:

“Ha a Bíróság az Egyezmény vagy az ahhoz kapcsolódó jegyzőkönyvek megsértését állapítja meg és az érdekelt Magas Szerződő Fél belső joga csak részleges jóvátételt tesz lehetővé, a Bíróság – szükség esetén – igazságos elégtételt ítél meg a sértett félnek.”

A. Károk

39. A kérelmező összesen 8.182 eurót (EUR) kért igazságos elégtételként, amely megfelel a fogva tartása alatt általa állítólagosan elszenvedett anyagi veszteségnek.

40. A Kormány előterjesztette, hogy az Egyezmény megsértésének a megállapítása önmagában elegendő igazságos elégtételt jelent.

41. A Bíróság nem lát okozati kapcsolatot a megállapított jogsértés és az állított vagyoni kár között; ezért ezt az igényt elutasítja. A Bíróság azonban úgy véli, hogy a kérelmező nem vagyoni kárt szenvedett. Méltányossági alapon ítélve a Bíróság 2.500 eurót ítél meg számára nem vagyoni kár tekintetében.

B. Költségek és kiadások

42. A kérelmező továbbá 3.971 eurót kért a hazai bíróságok előtt felmerült költségek megtérítésére. Ez az összeg megegyezik az ügyvédje számára 2002. július 3-án kifizetett ügyvédi munkadíjjal.

43. A Kormány nem nyilvánított véleményt ebben a kérdésben.

44. A Bíróság esetjoga szerint a kérelmező csak akkor jogosult költségei és kiadásai megtérítésére, hogyha bizonyítja, hogy e költségek ténylegesen és szükségszerűen felmerültek, s összegüket tekintve ésszerűek. A jelen ügyben a Bíróság nincs meggyőződve arról, hogy a megtéríttetni kívánt ügyvédi munkadíj a megállapított jogsértés következményeként merült fel, ezért ezt az igényt elutasítja.

C. Késedelmi kamat

45. A Bíróság úgy találja megfelelőnek, hogy a késedelmi kamatnak az Európai Központi Bank marginális kölcsönkamatán kell alapulnia, s ahhoz további három százalékpontot kell hozzáadni.

EZEN INDOKOK ALAPJÁN A BÍRÓSÁG EGYHANGÚLAG

1. A kérelem többi részét *elfogadhatónak nyilvánítja*;
2. *Megállapítja*, hogy az Egyezmény 5. Cikkének 3. bekezdését megsértették;
3. *Megállapítja*:
 - (a) hogy az alperes Kormánynak attól az időponttól számított három hónapon belül, amikor az ítélet az Egyezmény 44. cikkének 2. bekezdése szerint véglegessé válik, a kérelmező számára nem vagyoni kár tekintetében 2.500 eurót (kétezer ötszáz euró), továbbá az ezen összeget terhelő adók összegét kell kifizetnie az alperes Állam nemzeti valutájában, a kifizetéskor alkalmazott átváltási árfolyam alkalmazásával;
 - (b) hogy a fent említett három hónap lejártát követően a kifizetés időpontjáig a késedelmes időszakra az Európai Központi Bank

marginális kamatát három százalékponttal meghaladó mértékű kamatot kell fizetni a fenti összeg után;

4. A kérelmező igazságos elégtétellel kapcsolatos többi igényét *elutasítja*.

Készült angol nyelven, az írásos értesítés a Bíróság Eljárási szabályzata 77. szabálya 2. és 3. bekezdésének megfelelően 2006. március 28-án került kiküldésre.

J.-P. COSTA
Elnök

S. NAISMITH
Hivatalvezető-helyettes